

ГОДИНА XI.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 16.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Издаје за време бављења позоришне друживе у Н. Саду свагда о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

ЧЕШКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Свршетак.)

Међу тим је грађење народнога позоришта на обалама сребрнасте Влтаве, у Прагу, напредовало, и мало по мало примицало се крају.

Близу беше већ и време да се позориште отвори, време славно и знаменито у повесници чешкога народа, који је пуних тридесет година неуморно радио и допринео много жртава, да дође до свога позоришта!

Тај знаменити споменик чешкога препорођаја већ се поносито уздизао над суседним зградама, узносећи својом красотом и сјајем сав Праг.

На сунчаним зрацима блистало се његово огромно кубе, поносито дижући главу над целим златним Прагом.

Позориште беше прва зграда у Прагу не само по свом особитом значају, него и у погледу артистичке и архитектоничке уметности.

Многе престонице у Европи нису се могле подичити тако сјајним позориштем.

Припреме за свечано отварање удешавале су се уз огромно саучешће целог чешкога народа и народно одушевљење бивало је све веће и веће, што се више приближавао тај знаменити час.

Али кад је већ почела рудити зора нове ере чешкој уметности, постиже чешки народ несрећа, којој нема равне у светекој повесници.

Народно позориште, које је стало чешки народ големих напора, постаде жртвом страшнога пожара баш у очи свечаног отварања.

Позориште изгори до темеља 12. ав-

густа 1881. године, и његове зидине, од дима поцрнеле, беху тужни сведоци несреће, која их је задесила.

Позориште, о ком су чешки родољуби сањали, претвори се за једну ноћ у развалине.

На гласове, да у златноме Прагу гори позориште, покри смртно бледило лица свугде, где се чешка реч говорила.

Око развалина згртао се народ: старци, жене и деца, наричући и ломећи руке очајно, као да су хтели сузама својима да угасе пламен.

Али крику те велике туге придружи се крик, пун поносите свести и енергије: „Ne dejme se!“ (Не дајмо се!)

Још се дизао у вис пламен, још су се вили при облаци од дима око зграде — а већ је било удешено како да се прибирају нови прилози за зидање позоришта.

„Позориште је било, позоришта нема, ал' позоришта мора бити“, — разлегаше се на све стране.

Те речи изазваше ново одушевљење у целом чешком народу.

За неколико недеља скупило се на зидање великога народнога позоришта у Прагу нов милион форината.

Било би сувише казивати, како су се у то време прибирали прилози.

Само нечувен домољубни занос могао је учинити, да се за тако кратко време скупи толи голема свота међу малобројним чешким народом.

Тада је у Чешкој и најбеднији сиромашак давао свој последњи новчић на позориште.

Од то доба не прођоше ни пуне две године, а чешко народно позориште никну као оно финик-птица из свога пепела.

Народ је чешки жртвовао на своје позориште до три милијуна форината.

18. новембра 1883. отворило се ново чешко позориште свечаним начином.

Позориште то служи на част, дику и понос чешкоме народу.

Ето испричасмо у кратко, колико је напора и муке стало, док је чешки народ подигао своје народно позориште.

Истрајност наше браће Чеха нека и нас подстрекава на рад и укрепи наду у нама, да ћемо се и ми, уз нешто више пожртвовања, ако Бог да на скоро поносити својим народним позориштем!

Расправа о народном позоришту на хрватском сабору.

У седници хрватског сабора од 1. фебруара о. г. расправљало се и питање о народном позоришту у Загребу. Том приликом одобрена је народном позоришту и за годину 1886 приноса од 36.000 фор. а. вр.

Доносимо по стенографским белешкама ту целу расправу.

Председник. Реч има г. заступник др. Мазура.

Др. Шиме Мазура. Част ми је ставити на високу владу питање, да ли мисли одржати наше казалиште, онако као до сада? Ненамерава ли можда какве преинаке учинити, да се свота, која се овде тражи, умањи, колико је могуће, а постигну нови резултати; а мислим, да би се лако могли постићи бољи резултати? Осим тога што намерава са градњом новог казалишта, намерава ли започети је и како је намерава уде-сити?

Председник. Реч има пресветли господин предстојник.

Данило Станковић. Високи саборе! Као што је високој кући познато, устројен је минуле године посебни одбор, који уз владиног поверника равна послове народног казалишта. Сада је минула година дана, од када одбор води ту управу, а познати су и економички резултати тога раздобја. Влада ће узети у разматрање, је ли је према набављеном изкуству нужна каква промена

Што се тиче градње новог казалишта, то је влада сазвала анкету за то питање и одбор је поднео предлог, те ће влада сазвати пленум те анкете, па ће онда учинити, што је нужно.

Заступник др. М. Деренчин. Високи саборе! Ја морам пре свега бити пуно захвалан господину предстојнику, што је он својом изјавом демантовао вест полуслужбеног листа, вест, коју је грађанство града Загреба сматрало истинитом, да Његова Презвишеност кани мимо анкете узети у руке решење питања о градњи

новог казалишта и решити га без обзира на јавно мњење, на име градити ново казалиште на тако званом Сајмишту уз свеучилишну зграду, пошто ово градилиште пружа могућност, да се та градња што пре изведе. Но његова пресветлоост је казала, да о том нема говора, па је то изрично и изјавила, и тако ја држим, да оно, што изјављује предстојник, да оно изјављује и бан, и да је тако према предлогу анкете установљено и одобрено место за казалиште. Истина, да се јавно мњење у погледу места, где да се подигне казалиште, колеба, али то колебање је с тога, што се ова потреба навлачи.

Ја држим, да би се свакако морало нешто учинити у том погледу.

Говорити о градилишту овде, било би да-како неумесно и неоправдано мњење свих оних, који се за градњу казалишта интересују, кад кажу, да је мисао о градњи казалишта на сајмишту несретна, те ако та мисао постоји збиља у владиним круговима, то држим, да је нужно сазвати још једном анкету, да се то питање још боље разјасни, него ли је то доселе учињено.

Ја бих био јако захвалан г. предстојнику, ако би ми на то питање одговорио, да ли влада кани именовати одбор, који би је саветом подупирао код градње саме и који би организовао скупљање добровољних приноса нешто успешније, него што може влада, како се је у задње време показало.

Господе! Што се тиче управе казалишне, господин предстојник није ништа казао, него је само казао, да влада мотри управу (др. Тушкан: штудира!) па да зато не може ништа казати. Ја се налазим понукао, јер ме у великој мери интересује градња казалишта, молити г. предстојника нека одговори и на ово питање.

Председник. Реч има оделни предстојник. Госп. Дане Станковић. Ја нисам рекао, да ће влада донети одлуку гледе градилишта казалишта према предлогу анкете, нити сам казао,

да се влада сматра везаном предлогом анкете, него да ће она, чувши предлог анкете, према својој расудби и својој одговорности одлуку изрећи у погледу том.

Што се тиче питања, хоће ли влада устројити одбор какав, који ће руководити градњу, то ће бити г. предговорнику, као члану анкете, познато, да је и то питање пред анкетом, те да

ће влада, чувши предлог анкете, и то питање решити.

Председник. Пошто нико не жели говорити питам: Прима ли високи сабор наслов 13.: „Принос народним заводом и земаљске штипендије са 39.240 фор.

Прима се.

Л И С Т И Њ И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(*Еј, људи, што се не жените!*) Шаљива игра у 4 чина, од Јулија Розена, за српску позорницу. прерадио А. Јовановић Муша.)

Та радо гледана шаљива игра прешла је преко наше позорнице 10. јануара о. г. Она је и овога пута учинила своје: навела је на смех публику, а то се може делимиче захвалити и доброј, складној игри глумца, који су без разлике чинили што су год могли, да одбровоље публику. У томе имају највећу заслугу Ружић (Јагодић) и Д. Ружићка (Јагодићка.) Обоје су и кретом и гредом, и говором и погледом били онаки, као што их је писац замишљао: Ружић прави јунак под папучом, а Д. Ружићка жена, која, истина, држи команду у кући, али уме и попустити, кад јој се што докаже разлoзима. Уз њих је раме уз раме стојала Ј. Добриновићка (Мутибарићка) која је на смех изазивала, чим се појавила. Тако исто с похвалом морамо споминути: Добриновића (Луткић), С. Вујићку (Милева), Л. Хаџићеву (Савка). Свак од њих био је на свом месту, што се тиче схватања и извођења поверених им улога. Добро су се држали: Ђурђевић (Максић), Десимировић (Звеклић), Марковић (Славнић) и Милојевић (Петковић). Па и Д. Николићева (Даринка), С. Бркићева (Ката) и Банић (слуга) нису кварили складност у целини. Најтежи задатак имала је овога вечера М. Максимовићева (Јованка). Тај задатак био је у томе, да игром својом ослаби у публици успомену на М. Рајковићку, која је приказом те улоге стекла признања у нашега света. Што је то М. Максимовићевој испало за руком сасвим, осим у последњем члану, кад се баца на груди Славнићу — служи јој на част и дику. Међу тим она ће сву тешкоћу и те сцене моћи савладати, чим прибере мало више вештине и чим се мало више одомаћи на позорници. Само би јој још ваљало, да се одучи од сувише брзог говора, па ће јој приказ одмах много више вредити. Кад се сувише брза, чити се могу нагласити речи, као што то емисао

захтева, нити се може говор добро разумети, а овамо је прва дужност свакоме глумцу, да чисто, јасно и разговетно изговара сваку реч на позорници. Та глумац није ваља да на позорници само себе већ нешто мало и публике ради!

Ј. Т.

(*Недељни ред позоришних представа.*) У уторак 28. јануара *први пут*: „*Господар лавница.*“ Позоришна игра у 4 чина и пет слика, написао Жорж Оне, с француског превео Милован Ђ. Глишић. — У четвртак 30. јануара *први пут*: „*Градиња и син му Немања.*“ Хисторијска трагедија у 5 чинова, написао Мита Поповић. — У суботу 1. фебруара: „*Тражи се васпитач.*“ Шаљива игра у 2 чина, с немачког превео М. Х. С. — И: *Концерт* г. *Душана Јанковића*, ликовође српског певачког друштва у Руми, уз суделовање српске народне позорнице дружине. — У недељу 2. фебруара: „*Циганин.*“ Позоришна игра у 3 чина, с певањем, написао Е. Сиглигети, посрбио Јустин М. Шимић, за српску позорницу удесио А. Хаџић, музика од А. Милчинског.

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У БЕОГРАДУ.

* (*Наследник.*) „Српске новине“ од 24. јануара о. г. јављају: „Вечерас не ће бити представе. Сутра у суботу 25. јануара о. г. приказиваће се „Наследник“, комедија у 4 чина од Е. Ожјера. Ова измена репертоара дешава се због тога, што су неки чланови отишли у војску.“

СИТНИЦЕ.

(*Идеално поштовање.*) *Жена.* Што не скинеш фрак: испрљаће се на лактовима.

Муж. Ала си ти чудновата! Ти знаш да ја пишем његовој преузвишености, а он воли да се с њим човек разговара само у фраку.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

20. ПРЕДСТАВА.

ВАН ПРЕТПЛАТЕ

У НОВОМЕ САДУ У НЕДЕЉУ 26. ЈАНУАРА 1886.

ГРАНИЧАРИ.

ПОЗОРИШНА ИГРА У 3 ЧИНА, С ПЕСМАМА, ОД Ј. ФРАЈДЕНРАЈХА, ЗА СРПСКУ ПОЗОРНИЦУ УДЕСИО
А. ХАЦИЋ, МУЗИКА А. МАКСИМОВИЋА.

ОСОБЕ:

Бранко Срнић, обрштар	Милојевић.
Милева, жена му	З. Милојевићка.
Даница, кћи му	С. Миљковићева.
Каролина Либхерц, собарица	Л. Хаџићева.
Смиљанић, трговац	Миљковић.
Мара, слушкиња	С. Бркићева.
Васа Петровић, тамничар, стриц андријин.	В. Димитријевић.
Наредник	Петровић.
Андрија Миљевић	Ђурђевић.
Маца, жена му	Д. Ружићка.
Милка, кћи му	* * *
Грга Петровић, крчмар } Граничари и граничарке	Добриновић.
Јоца Бочић	Васљевић.
Сава Чујић	Кестерчанек.
Марта	Ј. Добриновићка.
Сима, андријин слуга	Бавић.

Официри, војници, стражари, граничари и свирачи. — Збива се у граничарској регименти.

У уторак 28. јануара први пут: „ГОСПОДАР КОВНИЦА“. Позоришна игра у 4 чина и пет слика. Написао Жорж Оне, с француског превео Милован Ђ. Глишић.

Улазнице се могу добити у писарници позоришној од 9—12 пре подне и од 3—5 после подне, а у вече на каси.

Ко од наших поштованих претплатника жели своја места и за ову представу задржати, нека се изволи тога ради пријавити у писарници позор. најдуже до 11 сахата пре подне.

ПОЧЕТАК У 7¹/₂ А СВРШЕТАК У 10¹/₄ САХАТА.